

HET KERKHOF EN HET BEGRAFENISFONDS

De kerkhoven te Edam

1615 In vroeger eeuwen werden de mensen begraven in de kerk zelf. Zo ook in de Onze-Lieve Vrouwekerk (de latere speeltoren) en de Nicolaaskerk (de latere Grote kerk) te Edam. De arme mensen werden echter buiten de kerk begraven op het kerkhof aan de Noordzijde van de Grote Kerk en naast Kleine Kerk dat zich achter de kerk bevond langs het water van de IJde. Dat kerkhof werd nog al eens gebruikt om vanaf de schuiten varkens te lossen. Het stadsbestuur verbood dit en vaardigde in 1615 een verordening uit dat de varkens gelost moesten worden bij de nieuwe beestenmarkt ten oosten van de Wijngaardsgracht. In Volendam is er dan nog geen kerkhof. Pas in 1862 komt er naast de Vincentiuskerk een begraafplaats. Het r.k. kerkhof te Edam is in 1871 aangelegd even buiten Edam aan het Middellieërdijkje.

1803 *Geen opslag van lijken bij een winkelier*

Indertijd vervoerde men de lichamen van de overledenen van Volendam en 't Soort per boot naar Edam. Bij aankomst in de stad droeg men de dode bij een Edammer winkelier naar binnen. Vandaar bracht men de overledene tijdens het klokgelui naar de kerk. In 1803 wordt dat verboden. De lijken moeten bij aankomst rechtstreeks op de baar geplaatst en begraven worden. In 1808 is het bij wet verboden om overledenen te begraven in de kerken. Alle mensen moeten voortaan begraven worden op een kerkhof buiten de kerk.

1862 *Het kerkhof naast de Vincentiuskerk*

Volendam had in 1860 wel een kerk, maar nog geen kerkhof. De Volendammers moesten nog begraven worden in Edam. Daar was de gemeenschap op tegen. Er moest dus zo gauw mogelijk een kerkhof in Volendam aangelegd worden. Een kerkhof, dat vlak bij de kerk lag en plaats moest bieden voor 600 overledenen. Teun Tol, lid van het kerkbestuur, nam deze zaak op zich. Er werd een stuk land achter de kerk gekocht voor f.800.-. Dit stuk land werd opgehoogd, zodat er in drie lagen begraven kon worden. De pastoor maakte een reglement op, waarin stond dat men volgens drie klassen begraven kon worden. Een eerste klas begrafenis kostte f.8.-, een tweede klas begrafenis f.6.- en minvermogenen konden kosteloos begraven worden. Op 19 maart 1862 werd het kerkhof plechtig ingezegend door de deken van Purmerend. In deze tijd werd de plaats van het kerkhof naast de kerk nog goedgekeurd. De Nederlandse begrafeniswet van 1869 zette definitief een punt achter de mogelijkheid tot begraven in en rond een kerkgebouw. Een van de eerste mensen die op dit kerkhof begraven werden was Frerik Schokker, een Volendammer veeboer, die op 16 november 1859 eerst was begraven op het kerkhof te Edam. Maar met toestemming van de gemeente en op verzoek van zijn vrouw en kinderen werd zijn lijk in 1862 overgebracht naar het nieuwe kerkhof te Volendam. Er wordt verteld dat zijn zoons en enkele kennissen het lijk 's nachts hebben opgegraven en naar Volendam hebben gebracht.

